

Πρὸς τὴν νότιον πλευρὰν τοῦ σπηλαιίου ἵσταται μέγας σταλακτιτὴς ἐν εἶδει στήλης με εὐρείαν ὠσειδῆ βάσιν. Ἡ στήλη αὕτη ἀποτελεῖ οἰονεὶ τὸ ὄριον μεταξύ τοῦ περιγραφέντος σπηλαιίου καὶ τοῦ ὑπὸ τὴν στήλην χαίνοντος βαράθρου.

Ἡ εἴσοδος τοῦ βαράθρου εἶνε εὐρεία. Ὑπὲρ ταύτην δὲ φαίνεται πυκνότερος κισσὸς καλύπτων τὸ ἀνώτερον μέρος τῆς ὀφρύδος αὐτῆς. Ἡ κλίσις τοῦ βαράθρου ἐκ τῆς εἰσόδου πρὸς τὸν μυχὸν δὲν εἶνε πολὺ ἀπότομος, διὸ εὐχερῶς σχεδὸν δυνάμεθα νὰ κατέλθωμεν ἄνευ τῆς βοηθείας σχοινίων ἢ κλιμάκων. Ἐν ὥρᾳ δὲ μεσημβρίας φωτίζεται ἱκανῶς ἀπὸ τῆς εὐρείας εἰσόδου του, ὥστε ἡ καθόδος δυνατὸν νὰ γείνη καὶ ἄνευ τεχνητοῦ φωτός.

Κατελθόντες εἰς 5 $\frac{1}{2}$ μέτρων ἀπόστασιν ἀπὸ τῆς εἰσόδου ἀπαντῶμεν σταλακτίτας ὑψομένους ἀπὸ τοῦ ἐδάφους τοῦ σπηλαιίου εἰς ἱκανὸν ὕψος, καὶ ἀποτελοῦντας οἰονεὶ διάφραγμα χωρίζον τὸ βάραθρον εἰς δύο ἄνισα μέρη, τὸ μικρότερον πρὸς τὸ στόμιον, καὶ τὸ μεγαλύτερον πρὸς τὸ βάθος. Εἰς 33 δὲ μέτρων ἀπὸ τοῦ στομίου ἀπόστασιν εἶνε τὸ πλατύτατον μέρος τοῦ βαράθρου, 20 μέτρων περίπου. Ὀλίγῳ κατωτέρω τοῦ μέρους τούτου εἶναι τὸ ὑψηλότερον μέρος τοῦ σπηλαιίου. Ἐνταῦθα ἢ ἀπὸ τῆς ὀροφῆς πρὸς τὸ ἔδαφος ἀπόστασις εἶναι 12 μέτρων. Ἐνταῦθα που στήλαι σταλακτιτῶν καὶ μεγάλοι σταλακτίται κρεμάμενοι ἀπὸ τῆς ὀροφῆς ἀποτελοῦσι δεύτερον χωρίσμα. Καταβαίνοντες βαθύτερον αἰσθανόμεθα συχνοτέρας πιπτούσας ἐπὶ τῆς κεφαλῆς μας σταγόνας ἀπὸ τῆς ὀροφῆς, καὶ τὴν περὶ ἡμᾶς ἀτμοσφαῖραν ὑγροτέραν καὶ δροσερωτέραν. Εἰς πλάγιόν τινα μυχὸν ἀριστερὰ τῷ καταβαίνοντι εὐρίσκεται ἐντὸς μικροῦ λάκκου ψυχρότατον καὶ διαυγέστατον ὕδωρ. Τέλος δὲ εἰς τὸν πυθμένα τοῦ βαράθρου οἱ σταλακτίται ἔχουσι διαίρεσιν τὸν μυχὸν αὐτοῦ εἰς τρεῖς μικροὺς μὲν ἀλλ' ὑψηλοὺς θαλάμους, ἀφήσαντες μόνον μεταξύ αὐτῶν στενὰς θύρας, καὶ μικρὰς ὀπὰς ἐν εἶδει παραθύρων. Ἀπὸ τῆς ὀροφῆς τῶν θαλάμων τούτων κρέμονται οἱ ὠραιότατοι σταλακτίται ἔχοντες μῆκος 2—3 μέτρων. Τὸ ὅλον μῆκος τοῦ βαράθρου ἀπὸ τοῦ στομίου μέχρι τοῦ πυθμένος αὐτοῦ εἶνε 85 περίπου μέτρων.

Τὰ πλεῖστα τῶν ἀναθημάτων εὐρέθησαν ἐν τῷ ἐξωτερικῷ σπηλαίῳ, πρὸς τὸ νότιον αὐτοῦ μέρος, πλησίον τοῦ σταλακτίτου, ὅστις ἵσταται ἐπὶ τοῦ στομίου τοῦ βαράθρου. Ἐκεῖ πλησίον σώζεται καὶ τοῖχος τις ῥωμαϊκῆς ἐποχῆς, ὅστις θὰ ἐκτίσθη ἵνα ὑποβαστάσῃ βράχον ἐπαπειλοῦντα πτωσὶν ἀπὸ τῆς ὀροφῆς τοῦ σπηλαιίου. Νῦν ὁμως ὁ βράχος ἔχει καταπέση ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν.

Ἀνασκάψαντες δι' ὅλης τῆς ἡμέρας καὶ διὰ πολλῶν ἐργατῶν εἰς πολλὰ μέρη τοῦ σπηλαιίου καὶ τῆς αὐτῆς αὐτοῦ εὐρομεν εἰς μικρὸν βάθος

0,30—0,80 μέτρον πλήθος θραυσμάτων εὐτελῶν πηλίνων ἀγγείων, ἐξηγάγομεν δὲ καὶ τινα ἀκέραια τιαυτά. Πλὴν τούτων εὐρομεν ἡμίκαυστα κέρατα βοῶν καὶ τράγων, οἵτινες θὰ εἶχον θυσιασθῆ εἰς τὴν ἐνταῦθα λατρευομένην θεότητα. Σὺν τούτοις δὲ ἀπηντήσαμεν καὶ κέρας ἐλάφου. Σημεῖον τοῦτο ὅτι ἔζη ποτὲ ἐν Κρήτῃ ἡ ἐλάφος. Ἐξ ἄλλης ὕλης ἀντικείμενα δὲν ἀνεύρομεν πλὴν δύο χαλκίνων βελῶν, μιᾶς καρφίδος καὶ ἐνὸς μικροῦ μαχαιρίου χαλκίνου καὶ τούτου.

Τὰ ἐξῆς δὲ ἀντικείμενα εὐρεθέντα ἄλλοτε ἐν τῷ σπηλαίῳ ὑπὸ τῶν χωρικῶν ἠγοράσαμεν διὰ τὸ μουσεῖον τοῦ ἐν Ἁρακλείῳ Φιλεκπαίδευτικῷ Σουλλόγου.

α') 3 πήλινα εἰδῶλια βοῶν 0,5—0,10 μέτρον τὸ μῆκος.

β') 6 χάλκινα εἰδῶλια βοῶν μικρότερα τῶν πηλίνων.

γ') Μίαν κεφαλὴν βοῦς μεγαλητέραν πηλίνην.

δ') Πήλινον εἰδῶλιον τράγου.

ε') Χαλκοῦν ἀγαλμάτιον παριστᾶνον παλαιστὴν περιεζωσμένον μὲ στενὴν ζώνην. Ἀρχαϊκώτατον.

ς') Δύο μικρὰ χάλκινα ἀπεικίσματα ἀσπίδων.

ζ') Δύο λαβὰς χαλκᾶς μικρῶν ξιφῶν.

η') Τρία εἰδῶλια πήλινα ὅμοια πρὸς ἐκεῖνα, ἅπερ ἀνεῦρεν ὁ Schliemann ἐν Τύρινθι.

θ') Αἰχμὴν δόρατος ἀναθηματικῆν.

ι') Ὀλίγα χάλκινα βέλη.

ια') Σφύραν χαλκῆν.

ιβ') Τρεῖς ἀναθηματικούς πελέκεις.

ιγ') Δύο πηλίνες μυροδόχους.

ιδ') Χαλκῆν πόρπην.

Πλὴν τούτων δὲ καὶ πολλὰ πήλινα ἀγγεῖα εὐτελῆ ὡς προείπομεν ἄνευ χρώματος ἢ βερεικίου.

Πολλῷ πλείονα ὁμως τούτων καὶ τὰ ἀξιολογώτερα εἶχον πρὸ πολλοῦ πωλήση οἱ χωρικοὶ εἰς ἄλλους.

Ἐξ ὧσων εἶδομεν ἐπέισθημεν ὅτι τὸ σπήλαιον τοῦτο ἐχρησίμευε βεβαίως ὡς προσκύνημα εἰς ἐποχὴν ἀρχαιοτάτην, ἂν ὁμως εἶναι πράγματι τὸ περίφημον Δικταῖον Ἄντρον ἐν ᾧ ἐγεννήθη ὁ Ζεὺς θὰ ἀποδείξωσιν ἴσως μετ' οὐ πολὺ ἀκριβέστεραι ἔρευναι.

Ἐν Ἁρακλείῳ τῇ 16 Αὐγούστου, 1886.

ΙΩσηφ Χατζιδάκης.

Ὁ Ἔρασμος τόσον ἐτίμα τὸν χαρακτῆρα τοῦ Σωκράτους, ὥστε ἔγεται ὅτι μελετῶν τὸν βίον καὶ τὴν διδασκαλίαν αὐτοῦ κατελήθη ὑπὸ ἐπιθυμίας νὰ κατατάξῃ αὐτὸν ἐν τοῖς καὶ ἀγίοις ὅτι ἀνεζῶνησε : Sancte Soctates, ora pro nobis. (Ἁγίε Σώκρατες, δέου ὑπὲρ ἡμῶν.)